Штомесячны навукова-тэарэтычны і інфармацыйна-метадычны часопіс

Выдаецца са студзеня 1992 года

АДУКАЦЫЯ І ВЫХАВАННЕ

10 (34) 1994

АДУКАЦЫЯ І ВЫХАВАННЕ

Образование и воспитание
*
Education and upbringing
*
Bildung und Erziehung

Заснавальнікі —
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь

Нацыянальны інстытут
адукацыі

Калектыў рэдакцыі
часопіса
"Адукацыя і выхаванне"

Галоўны рэдактар
У.П.Пархоменка

Рэдакцыйная калегія
І.П.Гракові̇ч
Р.Я.Грынкевіч
Н.Ю.Зайцава
(намеснік галоўнага рэдактара)
Г.Р.Клябанаў
М.І.Латыш
Я.А.Пастушэнка
І.І.Паўлоўскі
Л.А.Пергаменшчык
В.І.Стражаў
М.А.Супрановіч
(адказны сакратар)
І.А.Фурманаў
Г.У.Швяцова

Мінск
1994

Хронiка

Успамiн пра будучыню

Псiхолагi, якiя даследуюць уздзеянне чарнобыльскай катастрофы на асобаснае развiццё дарослых i дзяцей, зафiксавалi у пацярпеушых феномен, названы "эффектом укороченного будущего" (АiВ — 1993. — №2). Назва дадзенай з'явы прыйшла з тэорыi посттраўматычнага стрэсавага расстройства, у якой сцвярджаецца, што калi чалавек атрымау псiхатрауму, то яму нялёгка уявiць будучыню, ён жыве у мiнулым. У посттраўматычнай сучаснасцi яму складана адчуць радасць, паунату шчасця, яго магчымасцi у творчасцi абмежаваны. Нармальнае ж развiццё чалавека, асаблiва дзiцяцi, немагчыма без мар, будучынi, у якой павiнна быць лепш чым у сучаснасцi.

Спецыялiсты, што працуюць па праграме "Сацыяльна-псiхалагiчная рэабiлiтацыя i сацыяльна-прававая абарона дзяцей i падлеткаў" у вынiку рэгулярных семiнараў-трэнiнгаў авалодалi тэхнiкай работы па фармаваннi асобы, па праектаваннi i планаваннi будучынi.

Цэнтр псiхолага-педагагiчных праблем Чарнобыля Нацыянальнага iнстытута адукацыi 18—20 чэрвеня правёу чарговы семiнар (праводзiць штомесячныя семiнары са спецыялiстамi, якiя працуюць у кансультацыйных цэнтрах i пунктах) у г.п. Брагiн. Яго асаблiвасць заключаецца у тым, што, акрамя псiхолагаў-кансультантаў з Гомеля, Рэчыцы, Мiнска, Брагiна, у iм удзельнiчалi настаунiкi, бацькi iх дзяцей—жыхары Брагiна. Усяго у семiнары прынялi удзел каля 40 чалавек.

Састаў удзельнiкаў вызначыў i мэты семiнара: практычная — дапамога людзям у пераадоленнi псiхалагiчных праблем i вучэбная — прадаўжэнне навучання спецыялiстаў, якiя працуюць у рэгiянальных цэнтрах псiхалагiчнай дапамогi.

Ролю трэнера i псiхолага-кансультанта выконвала на гэты раз псiхолаг з Масквы Я.М.Чарапанава, якая вядзе пастаянную вучэбную групу у тэхнiцы псiхадрамы з беларускiмi псiхолагамi.

Адначасова з iмi па запрашэннi Нацыянальнага iнстытута адукацыi у семiнары удзельнiчалi супрацоўнiкi Шведскага тэлебачання Рык Васэрман i Родгер Эдберг. Мэта iх прыезду — убачыць, зразумець, па магчымасцi зрабiць здымкi i паглядзець, як працуюць тут псiхолагi.

Работа семiнара (падрабязнасцi яго правядзення, рэакцыя удзельнiкау i эфектыунасць праводзiмых працэдур — гэта тэма для сур'ёзнай размовы) выявiла асноуныя праблемы жыхароу Брагiна — трывогу за будучыню, хваляванне за здароуе дзяцей i сваё.

Семiнар заканчвауся, i у людзей разгладжвалiся маршчыны, святлелi твары, высыхалi слёзы.

Людзi былi рады гасцям з Масквы, Стакгольма, Мiнска i некалькi здзiулены, што да iх прыехалi не з гуманiтарнай дапамогай (да гэтага ужо прывыклi), а для таго, каб даведацца, якiя праблемы iх хвалююць, як яны з iмi спрауляюцца.

Здзiуленне i задавальненне выклiкала праца швецкiх тэлевiзiёншчыкау—яны шчыравалi з сямi гадзiн ранiцы i пакуль свяцiла сонца, i хоць не ведалi яны мовы (перакладала Чарапанава), але гугарылi лёгка, праз хвiлiну самая пераборлiвая бабулька згаджалася iм пазiраваць. Якiм чынам без слоу яны унушалi давер? Прафесiйная тайна.

З "падарожжа" па Брагiну i Брагiнскiм раёне можна зрабiць такiя вывады:

1. Людзi, якiя жывуць у iм, заслугоуваюць павагi, а не жалю. Палiтыка дзяржавы павiнна быць накiравана на стварэнне умоу, калi людзi самi вырашаюць свой лёс, i не трэба адкуплiвацца ад iх гуманiтарнымi падачкамi — гэта разбэшчвае.

2. Сярод чатырох узроставых груп, з якiмi працавалi псiхолагi (дзецi, моладзь, дарослыя i старыя), больш пiльнай увагi патрабуюць людзi пажылога узросту. Вынiкi сацыядрамы паказалi, што самая змрочная будучыня у старых. Для iх яна — у дзецях, унуках, а тыя выязджаюць. Калi хочам, каб дзецi выраслi сапраўднымi людзьмi, каб не перарвалася сувязь пакаленняў — неабходна дзяржауная i недзяржауная падтрымка гэтай узроставай групы. Патрабуецца праграма "Старыя Чарнобыля".

3. Выкананне праграмы "Сацыяльна-псiхалагiчная рэабiлiтацыя i сацыяльна-прававая абарона дзяцей i падлеткаў" дазволiла выхаваць добрыя кадры спецыялiстаў-псiхолагаў у Гомелi, Рэчыцы, Мазыры, Мiнску, Астрауцы. Сярод iх — Сяргей Жарабцоу, Святлана Ганчарова, Сяргей Крысенка, Аксана Капба, Святлана Бацюлева i iнш. Калi да гэтых псiхолагау звяртаюцца людзi за дапамогай, можна быць упэуненым, што квалiфiкаваная дапамога будзе аказана.

Л. А. Пергаменшчык, *кандыдат псiхалагiчных навук*